

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการบริหารการศึกษา
2. แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย
4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปี พ.ศ. 2553

- 4.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4.2 ด้านบุคลากร
- 4.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 4.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4.5 ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 4.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
5. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ

ห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยในประเทศ
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดการบริหารการศึกษา

ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Society and Economic) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า การบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของหน่วยงานเพราะการบริหารเป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากร และทำให้คนสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจขององค์กร ไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การเรียนรู้เรื่องการบริหารจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน นุเคราะห์ตลอดจนกลไกการดำเนินงานอย่างเหมาะสม การบริการเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรบริหารมาประกอบกันตามกระบวนการบริหารให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหาร ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2542 : 444) ให้ความหมายการบริหารว่า คือ กระบวนการ การนำทรัพยากรบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การชี้นำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) ซึ่งจากความหมายดังกล่าวมีความสำคัญ 3 คำ คือ กระบวนการทรัพยากร การบริหาร และวัตถุประสงค์

สมพงษ์ เกษมสิน (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรมาบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พนัส หันนาคินทร์ (2549 : 3) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่วางแผนการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุมและการประเมิน

จำเนียร พลหาญ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารและการศึกษา คือ การที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาในสังคม โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คนในสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหาร โดยใช้ทรัพยากรและการจัดการเป็นปัจจัยในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมี หลักการบริหารวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาได้วางหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544 : 39 - 40) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมมือกัน การช่วยให้ตระหนักในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษา การให้บริการสังคม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชน และให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลเหล่านี้ การใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด สำหรับ การศึกษาและวัตถุประสงค์ของมัน โดยผ่านทางวิธีการของการจัดองค์การ การสั่งการ การอำนวยความสะดวก และปรับปรุงการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ปราชญา กล้าหาญและสมศักดิ์ คงเที่ยง (2545 : 12 - 15) ได้กำหนดหลักการบริหารไว้ 9 ประการ หรืออาวุธทั้งเก้าประการของการบริหารการศึกษามีดังนี้ ความเข้าใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการคาดคะเนและจัดทำแผนงาน ความสามารถในการจัดโครงสร้างและระบบงาน ความสามารถในการจัดบุคลากรในหน่วยงาน ความสามารถในการอำนวยความสะดวก การเป็นผู้นำ การร่วมมือประสานงาน การประชาสัมพันธ์ และความสามารถในการจัดทำรายงานประเมินผล ใน การปฏิบัติงาน ความสามารถในการจัดควบคุมทรัพยากรค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 14 - 16) ได้ระบุว่าปัจจุบันการบริหารองค์กรภาครัฐและเอกชนนิยมใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หรือนักวิชาการบางคนเรียกว่า หลักธรรมาภิบาลบ้าง หลักธรรมบ้าง ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีได้ กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระเบียบดังกล่าวพยายามสะท้อนภาพการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร ซึ่งเริ่มจากการเรียกร้องของธนาคาร โลกให้ประเทศผู้กู้เงินกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการที่ดี ให้เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยประกันว่าผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารด้านความรับผิดชอบและนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง เป้าหมายดังกล่าวรวมไปถึงความรับผิดชอบต่อ การเปิดเผยโปร่งใส การมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาลตามระเบียบตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ ได้ระบุหลักการไว้ 6 ประการ สามารถใช้ได้ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายในกฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม โดยร่วมกันรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักการนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาความสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยแรงจูงใจความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ เพื่อรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้าที่จะยอมรับผลงานการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

กรมวิชาการ (2546 : 87 - 88) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมหนึ่ง ๆ ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในและนอกโรงเรียน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมหนึ่ง ๆ ในทุก ๆ ด้าน และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารเป็นแนวทางเทคนิค หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ปฏิบัติภารกิจ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย มีผู้เสนอกระบวนการบริหารไว้ดังนี้ กุลลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick. 1937 : 48-47; อ้างใน นงนุช วงษ์สุวรรณ. 2548 : 78-79) ได้สรุปกระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ เรียกว่า "POSDCORB" ดังนี้

1. การวางแผนการดำเนินการ (P = Planning)
2. การจัดโครงสร้าง (O = Organizing)
3. การจัดบุคลากร (S = Staffing)
4. การวินิจฉัยสั่งการ (D = Directing)
5. การประสานงาน (Co = Coordinating)
6. การรายงาน การประชาสัมพันธ์ (R = Reporting)
7. การจัดงบประมาณ (B = Budgeting)

روبบิน และ คาล์เตอร์ (Robbins & Coulter. 2003 ; อ้างใน นงนุช วงษ์สุวรรณ. 2548 : 78-79) กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) ใน 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย และกลยุทธ์ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การกำหนดภาระงานที่จะต้องปฏิบัติกำหนดบุคคลที่จะปฏิบัติ ตลอดจนวิธีในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 3 ด้านการสั่งการ (Commanding) หมายถึง การกำหนดให้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ล่วงหน้าในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 4 ด้านการให้ความร่วมมือ (Coordinating) หมายถึง การปฏิบัติงานโดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการดำเนินงาน

ด้านที่ 5 ด้านการควบคุม (Controlling) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้การเสริมแรงเพื่อกระตุ้นการปฏิบัติงาน

เบทเทอร์แมน และ สเนล (Bateman & Snell, 2004 : 405; อ้างใน นงนุช วงษ์สุวรรณ. 2548 : 78-79) กล่าวถึงทฤษฎีการจูงใจในการปฏิบัติงานของ มาสโลว์ (Maslow) ภายใต้สมมติฐาน ดังนี้ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการและเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุดขณะความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ไม่มีวันสิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมที่ต้องการ
3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตอนความสำคัญเรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐานจนถึงความต้องการสุดยอด 5 ประการ คือ
 - 3.1 ความต้องการทางกาย
 - 3.2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง
 - 3.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของหรือความต้องการทางสังคม
 - 3.4 ความต้องการความสำเร็จ เกียรติยศ ชื่อเสียง
 - 3.5 ความต้องการความสำเร็จ ตามความรู้สึกนึกคิด และทางความสำเร็จ

การได้รับการยกย่อง การเจริญเติบโต และความเจริญก้าวหน้าในงาน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการการบริหาร คือ วิธีการที่ผู้บริหารใช้ปฏิบัติการให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย โดยการวางแผน การจัดองค์การ จัดสรรคนการนำ การปฏิบัติ การควบคุมงาน การรายงานผล การจัดสรรงบประมาณ

แนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 15) และหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80(3) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา ด้วยพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลกรวมทั้งการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย

มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 23) มาตรา 80(4) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษาด້วยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัว ผู้ปกครอง องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80(5) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษาด້วยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ในศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 24)

กระทรวงมหาดไทย ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 ขึ้น โดยได้จัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้ง พ.ร.บ. ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความพร้อมและตรงตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แต่ละแห่งให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพของคนของท้องถิ่นให้มีคุณภาพต่อไป

1. การจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559

วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

ภารกิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย

จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบการงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม และมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดการบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬานันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัด และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา นันทนาการกิจกรรมเด็กและเยาวชน แก่เด็ก และเยาวชน ประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬาร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาสผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนา และอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

การดำเนินงานจัดการศึกษาท้องถิ่น

เนื่องจากนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545 – 2559) เป็นการจัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ พ.ร.บ. เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถนำนโยบายที่เหมาะสมกับศักยภาพความต้องการและความพร้อมไปปฏิบัติได้ โดยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อมและศักยภาพ เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงาน รับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ร.บ. การศึกษาฯ และ พ.ร.บ. กำหนดแผนฯ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

1.1 การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการได้ 2 กรณี คือ

1) ดำเนินการจัดตั้งสถานศึกษาเองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาที่รัฐบาลจะถ่ายโอนภารกิจการศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารการจัดการศึกษา

สำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2 การดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพยากรอื่น ๆ รวมทั้งการเสนอแนะ และร่วมพัฒนาการศึกษา

2. การพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษา พิจารณาจากลักษณะ และการแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้ว ดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน

2.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้จัดการศึกษา ดำเนินการจัดบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเหมาะสม ความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ ภายใต้การประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นกฎกระทรวง

2.2 การแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดขอบภารกิจการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

2.2.1 กลุ่มความพร้อมสูง ควรดำเนินการกิจ

2.2.2 กลุ่มความพร้อมปานกลาง ควรดำเนินการกิจ

2.2.3 กลุ่มความพร้อมต่ำ ควรดำเนินการกิจ

3. องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาพิจารณาจาก

- 3.1 ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น
- 3.2 ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น
- 3.3 ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวนโรงเรียน จำนวนเด็ก สภาพที่ตั้ง ฯลฯ)
- 3.4 ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน
- 3.5 ศักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

คน ได้แก่ ศักยภาพในการบริหารการศึกษาของนักบริหารการศึกษาขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น และอัตรากำลังบุคลากรทางการศึกษาขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

เงิน ได้แก่ รายได้ขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น จะเพิ่มขึ้น และได้รับอุดหนุนจากรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้รับสนับสนุนองค์กรต่าง ๆ

วัสดุ ได้แก่ ความต้องการทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่มีที่จะรับโอน ที่จะให้มี ให้เป็น ให้เกิด ที่จะขอสนับสนุน

การจัดการ ได้แก่ ศักยภาพของผู้บริหารองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความสามารถ วิสัยทัศน์ ต่อการจัดการศึกษาและการจัดการโครงสร้างการบริหารการศึกษาขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

4. การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เมื่อองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นพิจารณาระดับความพร้อมและศักยภาพแล้วจะนำแผนนโยบายตามกรอบภารกิจซึ่งสอดคล้องกับระดับความพร้อมขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นมาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ หรือแผนการปฏิบัติการจัดการศึกษาขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการดำเนินการ ดังนี้

4.1 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ครอบคลุมภารกิจตามกฎหมาย ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่อย่างทั่วถึง

4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการตามแผน และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผน

4.3 ใช้แผนเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ และสนองตอบปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

4.4 การกำหนดกิจกรรมโครงการในแผน ต้องมุ่งหลักความเป็นไปได้และประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับ

5. การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้สื่อและวิธีการทุกรูปแบบที่จะชี้แจงให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน ให้รู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือจากทุกฝ่าย

6. การระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกฝ่าย สร้างความตระหนักในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่กลไกทางสังคมทุกส่วนทั้งกลุ่มประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกรูปแบบ ทั้งการสนับสนุน กำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ ตลอดจนความคิดเห็นหรือการติดตามตรวจสอบเพื่อให้เกิดกิจกรรม ต่าง ๆ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

7. การเตรียมความพร้อมในการรับผิดชอบจัดการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างการบริหารกิจกรรม การศาสนา และวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ กรอบความคิด และพัฒนาเทคนิคการบริหารจัดการศึกษาให้บุคลากรของท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนจัดระบบนิเทศประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล

2. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาท้องถิ่น ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจตามที่รัฐกำหนด

ถึงแม้ว่าท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่ต้องดำเนินงานจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาอยู่เดิม ไม่ได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อม และสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบแนวทางที่ถูกต้องชัดเจนในการบริหารจัดการศึกษาแก่ท้องถิ่น จึงเป็นปัญหาต่อการที่ท้องถิ่นจะรับผิดชอบจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดได้โดยสมบูรณ์ และมีคุณภาพมาตรฐานตามที่สังคมและประเทศชาติพึงประสงค์โดยสามารถสรุปประเด็นปัญหาแต่ละระดับการศึกษาได้ คือ

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดระดับเด็กในระดับการศึกษาปฐมวัยและกำหนดให้ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยขาดการวางแผนการถ่ายโอนภารกิจ แก่ท้องถิ่นที่ชัดเจนกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้วางแผนร่วมกับกระทรวงมหาดไทยให้ชัดเจนว่า จะถ่ายโอนอะไรบ้าง รวมทั้งไม่สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นให้เข้าใจภารกิจว่าจะบริหารจัดการศึกษาอย่างไร

1.2 การถ่ายโอน กระทรวงศึกษาธิการถ่ายโอนภารกิจแต่ไม่ถ่ายโอนวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณทั้งระบบ โดยอ้างว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิมใช้ทรัพยากรของ โรงเรียนประถมศึกษาเดิม

1.3 หลักสูตรและการสอน ไม่เป็นระบบที่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการตาม ความเหมาะสมของวัย

1.4 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาพัฒนา สำหรับเด็ก ระดับการศึกษาปฐมวัย

แนวทางแก้ไข

1. กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย ควรกำหนดรายละเอียดการ ถ่ายโอนและสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นกับรายละเอียดการถ่ายโอน และรูปแบบการ บริหารศูนย์พัฒนาเด็กที่ถูกต้อง

2. จัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับแนวทางเตรียมประสบการณ์แก่เด็กให้สอดคล้องกับ หลักพัฒนาเด็ก

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 กระทรวงศึกษาธิการยังไม่ได้กำหนดกฎกระทรวงเกี่ยวกับถ่ายโอนการจัด การศึกษาแก่ท้องถิ่นที่เอื้อต่อการโอนภารกิจจัดการศึกษาให้แล้วเสร็จ (ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2547)

2.2 ผู้บริหารของท้องถิ่นขาดความชัดเจนเกี่ยวกับภารกิจและรายละเอียดการ ถ่ายโอนที่ชัดเจนจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2.3 บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาอยู่เดิมขาดความรู้ ความเข้าใจใน รูปแบบ แนวทางการบริหารการศึกษาท้องถิ่น จึงทำให้มีความกังวลต่อการโอนไปอยู่ในความ รับผิดชอบของท้องถิ่น

แนวทางแก้ไข

1. รัฐต้องเร่งรัดการกำหนดกฎกระทรวงว่าด้วยการถ่ายโอนภารกิจการศึกษาที่ เอื้อต่อการถ่ายโอนการศึกษาแก่ท้องถิ่นให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

2. สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการถ่ายโอน และแนวทางการ บริหารการจัดการศึกษาของท้องถิ่นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างความพร้อมแก่ท้องถิ่น ทั้งด้านการบริหาร การจัดสรรทรัพยากรและ ความรู้ความเข้าใจให้ท้องถิ่นมีศักยภาพที่จะรับการถ่ายโอนภารกิจการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย

การนำหลักสูตรปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดหมายของหลักสูตรผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 111-115)

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาแก่ปฐมวัยในระบบสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.2 คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานร่วมกับเด็ก เช่น ผู้สอน ครูพี่เลี้ยงอย่างเหมาะสม
- 1.3 ส่งเสริมทางบริการทางการศึกษาให้เด็กเข้าเรียนอย่างทั่วถึงและเสมอภาคและปฏิบัติ
- 1.4 ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กพัฒนาตนเองมีความก้าวหน้าอยู่เสมอ
- 1.5 เป็นผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยร่วมให้ความเห็นชอบ กำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กทุกช่วงอายุ
- 1.6 สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.7 สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
- 1.8 นิเทศ ติดตาม กำกับ การใช้หลักสูตรและให้มีการประเมินการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก
- 1.9 กำกับให้มีการประเมินคุณภาพในสถานศึกษาและนำผลการประเมินไปใช้ในกานพัฒนาคุณภาพเด็ก

2. บทบาทผู้สอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพผู้สอนจึงควรมีบทบาท/หน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

1.1 จัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน

1.2 ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูล ศักยภาพของเด็ก และหลักวิชาการในการผลิต การกระทำ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล

1.3 กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง

1.4 จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มตามศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

1.5 สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

1.6 ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างสม่ำเสมอ

1.8 จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผล การประเมินมาปรับปรุงคุณภาพเด็กเต็มตามศักยภาพ

2. บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

2.1 สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.2 ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

2.3 ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก

2.4 ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี

2.5 จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหา

เฉพาะบุคคล

2.6 ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

3.1 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

3.2 ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

3.4 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร / กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

3.5 พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์และทันสมัยทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

4. บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

4.1 ทำหน้าที่วางแผนกำหนดหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้

4.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ทั้งกายและใจ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงานและเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4.3 ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

3. บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลาเพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 48)

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบกำหนด แผนการเรียนรู้ของเด็กพร้อมกับผู้สอนและเด็ก

2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. บทบาทของชุมชน

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 49)

1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม / ชมรมผู้ปกครอง
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
6. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
7. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเล็กทุกคน ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
4. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนและเครือข่าย

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ปี พ.ศ. 2553

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2540 : 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการ หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

ถวิต เกื้อกูลวงศ์ (2540 : 16) ได้ให้ความหมายการบริหารจัดการ หมายถึง การแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมาย ลักษณะของการแก้ปัญหอาจดำเนินการไปในรูปของการตัดสินใจ และหรือ การปฏิบัติได้ทั้งสองประการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการ หมายถึง งานที่หัวหน้างานหรือผู้นำต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่ร่วมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ประสบผลที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเสริฐ เขษรพันธุ์ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการในการร่วมมือกันดำเนินการของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม

สุธี สุทธิสมบุญ และสมาน รังสิโยภยกุล (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการปฏิบัติ

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) 2554 : 21 – 29) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1.2 แนวทางการบริหารจัดการ

1.2.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน
- 2) จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
- 3) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสาม โนประชากรเด็กเล็กอายุ 2 – 5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น
- 5) จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6) รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทราบ

กรณีที่ไม่ได้มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์ฯ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
- 2) ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

- 3) จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4) จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5) รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่นทราบ

1.2.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
- 2) นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
- 3) จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน
- 4) รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วน

ท้องถิ่นทราบ

1.2.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริม

พัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสม ตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนา เป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1) ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปี การศึกษา เริ่มต้นปี การศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปี การศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปี ถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่ น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปี การศึกษา ดังนี้

- 1.1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม
วันปิดภาคเรียนวันที่ 11 ตุลาคม

1.2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน

วันปิดภาคเรียนวันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ - หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป

- กรณีสุนัขพัฒนาเด็กเล็กโดยประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างกันไปจากที่กำหนดไว้ตาม ข้อ 1) สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น

- การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ เป็นประกาศ

2) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

2.1) อาหารกลางวัน

2.2) อาหารว่าง

2.3) เครื่องนอน

2.4) อาหารเสริม (นม)

2.5) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์

2.6) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์

และสาธารณสุข

2.7) บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

3) การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียง ได้ตามศักยภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย ศักยภาพของเด็กแต่ละคนตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร

5) กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริม หลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุ พิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็น
หนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

6) ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 5)

ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก
ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ
เตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่ เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองาน ด้านการศึกษาปฐมวัย
อื่น

1.2.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและ
แต่งตั้ง โดยกำหนด จำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
- 2) ผู้นำทางศาสนา
- 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) ผู้แทนชุมชน
- 5) ผู้แทนผู้ประกอบการ
- 6) ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้า
ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของ คณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ใน ด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ตาม นโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก

4) พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการ
บริหารงานด้าน บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและ
พัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

1.3 แนวทางการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการ
อุดหนุนจาก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และ เงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

1.3.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กร
ปกครองส่วน ท้องถิ่น นำไปใช้จ่าย ดังนี้

- 1) ค่าอาหารเสริม (นม)
- 2) ค่าอาหารกลางวัน
- 3) ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร
- 4) เงินประกันสังคม ของบุคลากร
- 5) ค่าวัสดุการศึกษา
- 6) ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล
- 7) ทุนการศึกษา
- 8) อื่น ๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

การจัดสรร

1.3.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการจัดหางบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 3) จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี
- 4) จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
- 5) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ
- 6) จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการ ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

1.3.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงิน รายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
วิธีดำเนินการ

1) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ อุปกรณ์การเรียน วัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าส่วนการศึกษา หรือผู้แทน เป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองในจำนวนที่เหมาะสม เป็นกรรมการ

2) แจกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สํารวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำนึงถึง ความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็กแต่ละวัย

3) ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

5) ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.3.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือปฏิบัติตามระเบียบ ดังต่อไปนี้

1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงิน รายได้ของ สถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

4) ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วน ท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 แนวทางการบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

1.4.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสภาพ

1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคล เพื่อเป็น พนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วน ท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมใน โอกาส และประโยชน์ของทางราชการ เป็นสำคัญด้วย กระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และ โปร่งใส เพื่อรองรับการตรวจสอบ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2) การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็ก เป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดย จัดการศึกษาห้องละ 20 คน

2.2) สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก เป็น พนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คำวนที่สุด ที่ มท 0893.4/ว 80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว 846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

1.4.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คำวนมาก ที่ มท 0893.4/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลาง พนักงานท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อน ค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง และอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่จะต่อสัญญาจ้างของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งคนเดิมเป็นลำดับแรก กล่าวคือ เมื่อ สัญญาจ้างใกล้จะสิ้นสุดลง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นพนักงานจ้างในเบื้องต้น หาก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมติประเมินผลการปฏิบัติงานผู้นั้น ไม่ต่ำกว่าระดับดี ก็ขอให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา

ต่อสัญญาจ้างผู้นั้นต่อไป เพื่อให้การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเป็น ไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดผลดีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.5 การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตาม การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และฐานะการ คลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

โดยสรุป มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษา มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา มีการจัดตั้งงบประมาณที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศูนย์ มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอ มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์ คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำระเบียบและมาตรฐานการดำเนินงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

2. มาตรฐานด้านบุคลากร

2.1 ความหมายของการบริหารบุคคล

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารบุคคล ไว้ดังนี้

Beach (บรรยงค์ โตจินดา. 2547 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Beach. 1995 : 54)

กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การวางแผน นโยบาย การกำหนดแผนงาน การเลือกสรร การฝึกอบรมการกำหนดค่าตอบแทน การจัดอัตราค่าจ้าง การเสริมสร้างแรงจูงใจ การเสริมสร้างภาวะผู้นำตลอดจนการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์และบรรยากาศในการปฏิบัติงานของบุคคลในหน่วยงาน

Schemerhorn (บรรยงค์ โตจินดา. 2547 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Schemerhorn. 1999 : G-4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management : HRM) เป็นขั้นตอนของ

การจูงใจ (Attracting) การพัฒนา (Developing) และการซำรงรักษา (Maintaining) พนักงานให้มีไหวพริบปฏิภาณและมีพลังในการทำงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 1) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคน (และของผู้ชำนาญการด้านบุคคลกร โดยเฉพาะ) ที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้มีปัจจัยด้านบุคคล

สมาน รังสิโยฤกษ์ (2542 : 27) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรว่า หมายถึงการจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กร ตั้งแต่การสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถที่มีจำนวนเพียงพอเข้ามาดำเนินงานให้เกิดประโยชน์เต็มที่ ตลอดจนทั้งการบำรุงรักษาส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงาน ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามความมุ่งหมายขององค์กร

เสนาะ ดิยาว (2542 : 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นภาคราชการหรือภาคเอกชน ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ ปัจจัย 4 ประการดังกล่าวนี้ คน นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้นำปัจจัยอื่นอีก 3 ประการไปบริหารงานให้เกิดผลออกมา การบริหารงานบุคลากร เป็นการบริหารหรือการจัดการที่เกี่ยวกับตัวบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานให้มีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้การใช้คนให้เกิดประโยชน์เต็มที่ และรักษากำลังแรงงาน ตลอดจนการบำรุงรักษาส่งเสริมสมรรถภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์กร การบริหารงานบุคลากรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการวางแผน โครงการ ระเบียบและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับบุคคล เพื่อประโยชน์และบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และปริมาณที่เพียงพอเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานนั้นผู้บริหารไม่สามารถที่จะดำเนินงานทั้งหมดให้สำเร็จโดยลำพังได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ร่วมงานหรือบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร

สมพงษ์ เกษมติน (2543 : 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรว่า หมายถึงศิลปะในการเลือกสรรคนใหม่และใช้คนเก่าให้ได้ผลงานสูงสุดทั้งปริมาณและคุณภาพ

อรุณ บุญมาก (2547 : 744) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ สามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ซึ่งได้แก่กิจกรรมทางการบริหาร กระบวนการบริหาร เป็นต้น และสามารถให้เหตุผลเป็นเครื่องมือปฏิบัติงาน ความสำเร็จของการบริหารงานบุคคล มีความหมายหลายประการ เช่น

1. เป็นการจัดการโดยมนุษย์
2. เป็นการตัดสินใจและเป็นกระบวนการของการรวบรวม และแจกแจงทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้
3. เป็นความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างมนุษย์ และทรัพยากรทางวัตถุอื่นๆเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ
4. เป็นการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัย ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานนั้น
5. เป็นการใช้ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น และเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการบริหารจะต้องมี
 - 5.1 เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
 - 5.2 ทรัพยากร
 - 5.3 การประสานงาน

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2549 : 9) การบริหารงานบุคคล ตามความหมายกลางๆ คือ การกำหนดนโยบาย การวางแผน ตลอดจนการกำหนดวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การนั้น เพื่อจัดหาให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความเหมาะสม ทำงานให้ได้ผลสมความมุ่งหมายขององค์การนั้นๆ ดังนั้น การบริหารงานบุคคล จึงเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำกันตั้งแต่ หากคนมาทำงานและทำให้คนๆ นั้น รักองค์การ ตั้งใจทำงานให้องค์การด้วยดีมีประสิทธิภาพตราบนานคนๆ นั้นออกจากงานไป

อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2553 : 42) ได้ให้ความหมายการบริหารงานบุคคลว่า หมายถึงงานที่เกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ในองค์การ นับตั้งแต่การสรรหา การรับสมัคร การสอบคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนการย้าย การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การจัดขึ้นและตำแหน่งตามหน้าที่ และระดับความรับผิดชอบของงาน การกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง การจัดสวัสดิการ การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินงานทางวินัย การให้พ้นจากตำแหน่ง การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนการให้สินน้ำใจ การให้รางวัล บำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงาน

เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็น พนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา

ดังนั้นในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นจึงได้ กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ พัฒนา เด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง ตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้ กำหนดให้หัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี สถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครู ส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะ ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศ คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตรจากกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพ พนักงานจ้างเป็นตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลาง ดังกล่าว ให้ ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพ เป็น พนักงานเจ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น กำหนด แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้าน บุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้จึงได้กำหนด คุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็น ข้าราชการ/พนักงานครูส่วน ท้องถิ่น และกรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 แนวทางการบริหารงานด้านบุคคล

2.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้และ
2. ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย ของท้องถิ่น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้าง หรือหน่วยงานซึ่งระบุถึง ลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ

3. มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2) กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ได้อย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง

3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

4. จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย

7. นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก

8. จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง

9. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.2.2 ครูผู้ดูแลเด็ก

1) กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่น
ที่ ก.ท. กำหนด เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้และ

2. ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย
ของท้องถิ่น ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้าง
หรือหน่วยงาน ซึ่งระบุถึง ลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ

3. มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2) กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มี
คุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด บทบาท
หน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้
พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับ
มอบหมาย ดังนี้

1. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนด้วย วิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ และ คุณลักษณะตามวัย

3. ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5. ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6. อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

7. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

9. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

10. จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน

11. จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล

12. ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน

13. พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนา

ผู้เรียน

14. จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

15. จัดระบบธุรการในชั้นเรียน

16. รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ

17. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.3 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการ

กลางพนักงาน ส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานจ้างตามภารกิจ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.4 พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย

1) ธุรการ/การเงิน/พัสดุ

2) ผู้ประกอบอาหาร

3) ภารโรง

4) ยามรักษาความปลอดภัย

5) พนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการ

กลาง พนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานจ้างตามภารกิจ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ชุมชน/การเงิน/พัสดุ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1 ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบ หนังสือ สั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2 ผู้ประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็ก เล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้ สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ

2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 ทำความสะอาด รักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก

4.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่า เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยสรุป มาตรฐานด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ อัตรากำลังครูผู้ดูแลเด็กมีเพียงพอต่อการจัดการศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการเข้าฝึกอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างทั่วถึง มีการเสริมสร้างสวัสดิการ ขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ด้วยระบบคุณธรรมเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการจัดการศึกษา และถูกต้องตามหลักวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

3. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1 ความหมาย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 25) ได้กล่าวถึง มาตรฐานขั้นพื้นฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ มีอาคารสถานที่ที่สะอาดแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเท มีห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ สำหรับเด็กเล็ก มีที่จอดรถ สะดวกสบายมีสนามเด็กเล่นและมีอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย

รูสโซ (Rousseau. 1987 : 127; อ้างถึงในอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ. 2553 : 128) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดการศึกษาควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ส่วนวิธีสอนให้เน้นปฏิบัติจริงโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมที่เป็นจริง หน้าที่ของครูผู้สอนคือ ต้องหาวิธีสอนที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนต่างๆเป็นของง่าย และเน้นการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่สอน

ดิวอี้ (Dewey . 1997 : 141; อ้างถึงในอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ. 2553 : 129)

ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ ทั้งกับสิ่งวัสดุ และกับกลุ่มบุคคล

โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับกลุ่มจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากการที่ได้รับรู้ปฏิกริยาโต้ตอบจากผู้อื่น สำหรับ

เฮส และ ครอฟท์ (Hess and Cloft. 1993 : 179; อ้างถึงในอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ. 2553 : 129) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กเล็กๆ ว่า เด็กจะเรียนรู้และมีประสบการณ์ทางสังคมจากการเล่นกับกลุ่ม ในการเล่นนี้เด็กจะได้สังเกตพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปฏิกริยาการตอบสนอง และความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ สิ่งนี้จะทำให้เด็กได้รู้ว่า คนอื่นรู้สึก คิด และเห็นอย่างไร (Hess and Cloft. 1981: 4)

สุริรัตน์ คำฟอย (2549 : 77) ได้กล่าวว่ถึง การจัดการสถานที่ สภาพแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร รวมทั้งความปลอดภัย

3.2 แนวทางการบริหารงาน

3.2.1 ด้านอาคารสถานที่

1) ที่ตั้ง

1.1) สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม และไม่อยู่ในพื้นที่ อาจ เสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ตามมาตรฐานความ จำเป็นและเหมาะสม

1.2) ไม่ควรอยู่ใกล้ถนน หรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็น ต้องสร้างให้ห่างจากแนวดถนน ไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย

1.3) พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

2) จำนวนชั้นของอาคาร

อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกัน อุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดาน ไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

3) ทางเข้า-ออกตัวอาคาร

ทางเข้า-ออกจากตัวอาคาร มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ

4) ประตู-หน้าต่าง

ประตู-หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับ ขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้น และ หน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

5) บันได

ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นตอนมีลูกกรง และราวบันไดมี ขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันได และช่องลูกกรง บันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9-23 เซนติเมตร)

3.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) ภายในอาคาร

1.1) แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสง สว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโต ของเด็ก

1.2) เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียง เหมาะสม

1.3) การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของ หน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศ อย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

2) ภายนอกอาคาร

2.1) รั้ว ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2) สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่ง ระบายน้ำ ฝุ่นละออง หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบ สุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และ การจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่ง ปฏิกูลทุกวัน

2.3) พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตาราง ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัด ให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอ กับเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรือ อาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้ง สำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือใน สวนสาธารณะในกรณี ที่นำเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิด เป็น สำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.4) ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมี ที่นั่งตามระเบียงต้องกว้าง ไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และ สภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

โดยสรุป มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ สถานที่ตั้งของอาคารมีความเหมาะสม มีประตู หน้าต่าง มีแสงสว่างภายในห้องเรียนที่เหมาะสม อากาศถ่ายเท ห้องสำหรับประกอบอาหารมี การแยกเป็นสัดส่วน มีการติดตั้งเครื่องดับเพลิง พื้นที่ใช้สอยและอุปกรณ์ และมีตู้ยาและเครื่อง เวชภัณฑ์ สำหรับปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

4.1 ความหมายของมาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

กระทรวงศึกษา (2546 : 18) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นการการบริหารงานด้านวิชาการและการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

โสภณ คำนิ่งเนตร (2546 : 43) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการบริหารงานการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น การเตรียมการ การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 38) ได้กล่าวถึงมาตรฐานขั้นพื้นฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหลักสูตรที่พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ มีอุปกรณ์เครื่องเขียนมีอุปกรณ์ของเล่นการส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะ มีกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้าร่วมมีการส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กเข้าอบรมเพื่อพัฒนาความรู้อยู่เสมอ

สันต์ ธรรมบำรุง (2547 : 157) ได้กล่าวว่า กล่าวถึงงานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการบริหารงานด้านวิชาการ และนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจการทุกชนิดในโรงเรียนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

สุวีรัตน์ คำฟอย (2549 : 30) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการและการบริหารงานทั่วไปเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เช่น มีการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ มีการประเมินคุณภาพ โดยองค์กรภายนอกและมีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประจำ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553 : 20 – 35) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อ

การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตาม วัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์ ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

4.2 แนวทางในการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน เคียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการ ของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิด คุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้น ของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

โดยสรุป มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนด มาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหลักสูตรที่พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ มีอุปกรณ์เครื่องเขียนมีอุปกรณ์ของเล่นการส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะ มีการแยกเด็กตามเกณฑ์ มีการวัดและ ประเมินผล นิเทศติดตาม และมีการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

ได้นักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ดังนี้

สำราญ หาญสุวรรณ (2548 : 15) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้บริหาร แบ่งอำนาจให้กับผู้ร่วมงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแสดง ความคิดเห็นและปฏิบัติงาน ร่วมแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญด้วยการระดมพลังสมอง พลังงานอย่างเข้มแข็ง

สุธิตา รัตนวณิชช์พันธ์ (2548 : 29) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้รู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพัน หรือเกี่ยวข้องหากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้วจะ ทำให้เกิดข้อผูกมัดหรือผูกพันสิ่งที่ตกลงร่วมกัน

เฉลิม เกิดโมลี (2549 : 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการที่ประชาชน ได้ ให้คุณสมบัติส่วนตัวในด้านความรู้ความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่ไปร่วมตัดสินใจใน ขั้นตอนต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือองค์กรที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นอย่างมีเสรีและเสมอภาค

นภเนตร ธรรมบวร และ อารยา สุขวงศ์ (2549 : 23) ได้สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ด้วยความรับผิดชอบร่วมกัน มีการประสาน ร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อันเป็นผล ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลัง ในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2553 : 14) การบริหารแบบมีส่วนร่วม นิยมเรียกย่อๆว่า PM หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Environment)

ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งจะนำสู่จุดหมายของกลุ่มได้ให้สมการการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือ+ การประสานงาน + การรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

อนึ่งประเภทของการมีส่วนร่วมมี 4 ประเภท คือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน ร่วมในการรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล

ธวัชชัย เปรมปรีดี (2542 : 48) สรุปกรอบความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาที่ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจในการร่วมดำเนินการ ในการร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีสิทธิร่วมรับประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนัยที่เป็นการเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม

กรเกล้า แก้วโชติ (2544 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองตั้งใจเข้ามาให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในการให้ข้อเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่โรงเรียนตั้งไว้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 25) ได้กล่าวถึงมาตรฐานขั้นพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในการสร้างเครือข่ายการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน เช่น ประธานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก มีการจัดงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน ประชาชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่เสมอ มีการนำนโยบายจากชุมชนเข้ามาปรับใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อเสนอแนะจากชุมชนเพื่อนำไปสู่ นโยบายระดับสูงขึ้นไป

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2549 : 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายการพัฒนาว่า การประกอบกิจการใด ๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ โดยให้เป็นไปตามหลัก ประชาธิปไตย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนของกิจกรรม นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผน ร่วมปฏิบัติงาน จนถึงขั้นประเมินผล พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่นั้น เป็นผลงานที่

พวกเขาต้องรับผิดชอบกรณีที่กิจกรรมมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องพยายามดึงตัวแทนของกลุ่มให้มาปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ตามมาของกิจกรรมนั้น

นภเนตร ธรรมบวร และ อารยา สุขวงศ์ (2549 : 44) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าในการส่งเสริมเครือข่ายชุมชนว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตัดสินใจในภารกิจใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

ธมนวรรณ ผลินยศ (2553 : 78 -100) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนเครือข่ายการศึกษาจากชุมชน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน และผู้ปกครอง ประชาชน ที่เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ปัญหา ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.). 2554 : 21 – 29) ได้กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่าง ครบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งใน ระดับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เปิด โอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางปฏิบัติงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ
3. ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ
4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้
6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้น

สังกัด

หมายเหตุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือได้ตาม บริบทของแต่ละท้องถิ่น

6.1 การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้อง

6.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ในการ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

6.1.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

6.1.3 ประเมินผลการพัฒนา

6.1.4 สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

6.2 การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

6.2.1 ชั้นที่ 1 การวางแผน

1) วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย

2) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3) ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย

4) จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่จะเป็นทีมงานพร้อม กำหนดภารกิจหน้าที่ และกลไกในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบด้วย

5) วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

6.2.2 ชั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน

6.2.3 ชั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงาน

1) ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปี ของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงานที่แบ่งภาระงานไว้

2) รวบรวมผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อเสนอทีมงาน คณะทำงาน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.2.4 ชั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนา

นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย

แนวทางการดำเนินงาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มี การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่าง ชุมชน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกัน ทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุน ทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็กที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของ การบริหารจัดการ การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กไปสู่อุบัติมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

โดยสรุป มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชน ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ให้ชุมชนทราบ ระดมทรัพยากรจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ช่วยสนับสนุน จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานจากภายนอก มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรชุมชนด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.1 ความหมายของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

สมชาย ตั้งศุภศิริ (2542 : 78) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายในการจัดการศึกษาไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจในการบริหารจัดการ ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา และการมีสิทธิร่วมรับประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนัยที่เป็นการเกี่ยวข้อง โดยทางตรงและโดยทางอ้อม

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2544 : 52) ได้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมว่าในการส่งเสริมเครือข่ายชุมชนว่าเป็นการเปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามาร่วมและมีส่วนในการตัดสินใจในภารกิจต่าง ๆ ที่มีผลได้ผลเสียกับองค์กร

พนัส หันนาคินทร์ (2549 : 79) ได้ให้ความหมายของกรมีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่ายการพัฒนาว่า การประกอบกิจการใด ๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ โดยให้เป็นไปตามหลัก ประชาธิปไตย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนของกิจกรรม นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา กำหนดจุดประสงค์วางแผน ร่วมปฏิบัติงาน จนถึงขั้น ประเมินผล พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่นั้น เป็นผลงานที่พวกเขา

เขาต้องรับผิดชอบกรณีที่กิจกรรมมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องพยายามดึงตัวแทนของกลุ่มให้มาปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ตามมาของกิจกรรมนั้น

กรเกล้า แก้วโชติ (2544 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองตั้งใจเข้ามาให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในการให้ข้อเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผลด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่โรงเรียนตั้งไว้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 25) ได้กล่าวถึงมาตรฐานขั้นพื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในการสร้างเครือข่ายการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน เช่น ประธานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก มีการจัดงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่เสมอ มีการนำนโยบายจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใช้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อเสนอแนะจากชุมชนเพื่อนำไปสู่นโยบายระดับสูงขึ้นไป

6.2 แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553 : 45 – 50) ได้กล่าวว่า เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก

3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.3 แนวทางปฏิบัติงาน

6.3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.3.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

6.3.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงาน ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้น สังกัดพิจารณาเห็นชอบ

6.3.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.3.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

6.3.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้น สังกัด

โดยสรุป มาตรฐานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย ส่งเสริมและประสานงานการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการส่งเสริมความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา ระหว่าง ศูนย์ ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณด้านการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยใน เขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ ห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยเม็กมีทั้งหมด 11 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลภูคโค่น องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาเรียง องค์การบริหารส่วน ตำบลหัวหิน องค์การบริหารส่วนตำบลพิมูล องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง องค์การ บริหารส่วนตำบลคำใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด เทศบาลตำบลคำใหญ่ เทศบาลตำบลคำเหมือดแก้ว เทศบาลตำบลท่าลาดคงยาง และเทศบาลตำบลห้วยเม็กหัว

แต่ละแห่งยังไม่มีอาคารถ่ายโอนหรือรับโอนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาดำเนินการ จะมีเพียงแต่การจัดการศึกษาระดับก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด และจำนวนบุคลากรในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ ที่	หน่วยงาน	จำนวน ศพด.	คณะ กรรมการฯ	จำนวนผู้ดูแลเด็ก	นักวิชาการ ศึกษา
1	อบต.กุดโดน	4	60	14	1
2	อบต.บึงนาเรียง	3	45	12	1
3	อบต.หัวหิน	3	45	12	1
4	อบต.พิมูล	1	15	3	1
5	อบต.ทรายทอง	1	15	2	1
6	อบต.คำใหญ่	1	15	4	1
7	อบต.โนนสะอาด	2	30	8	1
8	ทต.คำใหญ่	1	15	8	2
9	ทต.คำเหมือดแก้ว	3	45	9	1
10	ทต.ท่าลาดคงยาง	1	15	5	1
11	ทต.ห้วยเม็ก	2	30	10	2
รวม		22	330	87	13

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ มีรูปแบบการบริหารงาน ดังต่อไปนี้

1. มีการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 โดยภาพรวมด้าน โครงสร้างและอาคารสถานที่ที่เป็นแบบอาคารคอนกรีตชั้นเดียวมีห้องนอน 5 ห้อง ห้องเรียน 5 ห้อง ห้องรับประทานอาหาร ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องจัดประสบการณ์ เป็นเอกเทศ สร้างขึ้นโดยใช้พื้นที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรบริหารส่วน

ตำบลในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้งบประมาณจากเงินบริจาคจากชาวบ้านและบจากองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ในการก่อสร้างทั้ง 22 ศูนย์

1.2 ด้านอาหารและโภชนาการของเด็กเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าอาหารกลางวัน 13 บาท / คน / วัน ค่าอาหารเสริม (นม) 280 วัน/ประจำปีการศึกษา ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และเด็กส่วนใหญ่ได้รับประทานอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) เพียงพอ

1.3 ด้านบุคลากรมีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอเป็นประจำทุกปีและบุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรม คือ นักวิชาการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็ก โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ครั้ง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วัดขึ้นปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ วันแม่ วันพืชมงคล และงานประเพณีลอยกระทง และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯ ทางเสียงตามสาย ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กส่วนใหญ่จัดทำอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบันมีการนิเทศโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯและนักวิชาการศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง ด้านการพัฒนาคุณภาพของศูนย์มีการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์เป็นประจำทุก ๆ เดือน เพื่อวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ฯ ส่วนด้านวัสดุการศึกษา สื่อการเรียนการสอน และครุภัณฑ์ต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนเพิ่มเติมจากที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยตั้งจ่ายในข้อบัญญัติประจำปีกลยุทธ์ในการพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคงพูนต้องดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาฯ เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 53 (6) กำหนดหน้าที่ที่ต้องทำคือให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม มาตรา 54 (3) กำหนดหน้าที่ที่อาจทำได้ คือบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน นอกจากนี้ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการ

ภายในท้องถิ่นรวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และ 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอคอนจัน จังหวัดกาฬสินธุ์มีกลยุทธ์ในการพัฒนาดังนี้

1. กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. กลยุทธ์ที่ 2 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและทั่วถึงเป็นไปตามมาตรฐาน
3. กลยุทธ์ที่ 3 เน้นการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีทุกช่วงชั้นอย่างมีคุณภาพ
4. กลยุทธ์ที่ 4 ให้ประชาชน ได้มีความรู้ และมีทักษะทางด้านอาชีพหลักและอาชีพเสริม
5. กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการอนุรักษ์ ทำนุบำรุง รักษา และสืบทอดศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมสนับสนุนกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน

วิสัยทัศน์ (Vision)

แหล่งเรียนรู้ดี นักเรียนมีคุณธรรม ชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนาบำรุงรักษาศาสนา วัฒนธรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. จัดเตรียมความพร้อม พัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัย
2. จัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. ส่งเสริมและให้บริการชุมชน
4. ให้การทำนุบำรุงศาสนา สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และนันทนาการ

เป้าหมาย (Goals)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน โดยคนในชุมชนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนพัฒนาการศึกษาโดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา

สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน

เนื่องจากบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตยังขาดความรู้ความสามารถ ขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กการจัดการประสบการณ์ให้กับเด็กไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแนวประสบการณ์เนื่องจากบุคลากรของศูนย์ฯ ไม่ได้รับการนิเทศอย่างทั่วถึง ศูนย์ขาดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกผู้ดูแลเด็กขาดงบประมาณในการดำเนินการ และการปฏิบัติงานธุรการของศูนย์ฯ ไม่มีประสิทธิภาพเป็นเหตุผลสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก และอาจทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) ที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะในการฟังจังหวะ พัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงฝึกการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานและเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน กิจกรรมที่จัด ได้แก่

- 1.1 การฟังและปฏิบัติตามสัญญาณ
- 1.2 การปฏิบัติตามข้อตกลง
- 1.3 การบริหารร่างกายประกอบเพลง
- 1.4 การทำท่าทางตามจินตนาการ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์รู้จักการแบ่งปันและการรอคอยรู้จักการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งทำให้เด็กได้รับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัด ได้แก่

- 2.1 การวาดภาพระบายสี
- 2.2 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
- 2.3 การปั้นดินน้ำมัน

2.4 การพับ นึก ตัด ปะกระดาษ

2.5 การประดิษฐ์ของเล่นจากเศษวัสดุต่าง ๆ

3. กิจกรรมกลางแจ้ง

เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กทำให้เด็กรู้จักระมัดระวังอันตรายจากการเล่นหึ่งของตนเองและผู้อื่น รู้จักการเล่นและปรับตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้รับความสนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด กิจกรรมที่จัด ได้แก่

3.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม

3.2 การเล่นอิสระตามมุมต่าง ๆ

3.3 การเล่นเกมกลางแจ้ง

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์

เป็นกิจกรรมที่จะช่วยฝึกทักษะในการฟังและการพูด ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา กล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกทักษะในการคิด การสังเกต และการเปรียบเทียบ กิจกรรมที่จัด ได้แก่

4.1 การเล่านิทาน

4.2 การร้องเพลง

4.3 การเรียนรู้จากของจริง เช่น การสังเกต พืช สัตว์ ของใช้ในชีวิตประจำวัน

อาชีพของบุคคลต่างๆ ในชุมชน

5. กิจกรรมเสรี

เป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต สำรวจ และการปฏิบัติจริง ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา รู้จักการแบ่งปัน และการรอคอย กิจกรรมที่จัด ได้แก่

5.1 มุมบ้าน

5.2 มุมบล็อก

5.3 มุมหนังสือ

5.4 มุมธรรมชาติหรือมุมวิทยาศาสตร์

6. กิจกรรมเกมการศึกษา

เป็นกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานการศึกษาเพื่อฝึกความพร้อมในการเรียนวิชาต่างๆ ในชั้นประถมศึกษาต่อไป โดยมุ่งให้เด็กได้ใช้สติปัญญา สังเกต คิดหาเหตุผลและแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและสานสัมพันธ์

ระหว่างมือกับตา รู้จักแบ่งปันและการรอคอย และยังช่วยฝึกทักษะความพร้อมทางด้านร่างกาย
 เซาว์ปัญญา อารมณ์ สังคม อีกด้วย กิจกรรมที่จัด ได้แก่

- 6.1 การต่อภาพ
 - 6.2 การจับคู่ภาพเหมือน
 - 6.3 การเรียงภาพตัดต่อ
 - 6.4 การสังเกตภาพเงา
 - 6.5 การเรียงจำนวนตัวเลข
 - 6.6 การเรียงลำดับเหตุการณ์
 - 6.7 การจัดหมวดหมู่
7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

7.1 การอ่านหนังสือและการเล่านิทานการเล่านิทานเป็นการสร้างการเรียนรู้
 ให้กับเด็ก เป็นการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานสอดแทรกอยู่ หนังสือนิทานจะให้ประสบการณ์ที่มี
 คุณค่าแก่เด็กๆตามธรรมชาติ และเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ เป็นนักคิด นักถาม นัก
 ค้นคว้า เข้าใจเรื่องได้เร็ว ซึ่งจะทำให้เด็กมีความฉลาดทางปัญญา (IQ) และเป็นการสร้างความ
 ฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ทำให้เด็กอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

7.2 งานศิลปะสำหรับเด็ก ศิลปะช่วยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองแทนการเลียนแบบ
 ผู้อื่น ช่วยให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความต้องการภายในของตนเอง และยังเป็นการพัฒนาการด้าน
 กระบวนการคิด

7.3 ดนตรีและเพลง ดนตรีช่วยส่งเสริมประสาทสัมผัสต่างๆ ของเด็ก ได้แก่ ด้าน
 มิติสัมพันธ์การแยกความแตกต่างของเสียง ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อย และ
 ภาพรวม รวมถึงทักษะการเรียงลำดับ และเสียงยังช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก ช่วยทำ
 ให้ อารมณ์สงบ ผ่อนคลายเพิ่มความจำ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และจินตนาการ

7.4 ของเล่นเด็ก เลือกของเล่นที่เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการทางร่างกายและ
 จิตใจของเด็ก ของเล่นสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่

- 7.4.1 กระดานดำและชอล์กที่ไม่มีฝุ่น
- 7.4.2 หุ่นมือ
- 7.4.3 สีและสมุดวาดเขียน
- 7.4.4 บ้านตุ๊กตาและเฟอร์นิเจอร์
- 7.4.5 เชือกกระโดด

7.4.6 กลองหรือเครื่องดนตรีที่เล่นง่าย ๆ

7.4.7 หนังสือที่เหมาะสม

7.4.8 ลูกบอล

1. แนวทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ บริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเด็ก ผู้แทนครู ผู้แทนภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้แทนด้านการศึกษา (คัดเลือกจากบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เกษียณอายุราชการแล้ว) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายก อบต. รองนายก ปลัดฯ ผู้ดูแลเด็กและพนักงานส่วนตำบล) และอื่นๆตามความเหมาะสม จำนวนศูนย์ละ 15 คน และการบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต

2. ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำปีงบประมาณ 2556

1. มีการปฏิบัติงานตามตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้

เวลา	กิจกรรม
08.00 – 08.30 น.	รับเด็ก
08.30 – 08.45 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
08.45 – 09.00 น.	ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ
09.00 – 09.20 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.20 – 10.20 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามศูนย์การเรียนรู้
10.20 – 10.30 น.	พักดื่มนม
10.30 – 10.45 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม
10.45 – 11.30 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
11.30 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 – 14.00 น.	นอนพัก่อน
14.00 – 14.20 น.	เก็บที่นอน , ล้างหน้า
14.20 – 14.30 น.	พัก (ของว่างบ่าย)
14.30 – 14.50 น.	เกมการศึกษา
14.50 – 15.00 น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

2. การรับ – ส่ง นักเรียน มีการจัดทำทะเบียนรับ – ส่ง นักเรียน ทั้ง 22 ศูนย์ โดยผู้ปกครองจะต้องมีการลงชื่อ ความเกี่ยวข้องกับนักเรียน และเวลา รับ – ส่ง โดยมีครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยคอยรับและส่งนักเรียน ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง เรื่องความปลอดภัยของเด็กได้เป็นอย่างดี

3. โครงการออมวันนิตจิตแจ่มใส ดำเนินงานต่อเนื่องมาเป็นเวลา 5 ปี เป็นโครงการที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการออม โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็กเป็นอย่างดี ลักษณะการดำเนินงาน ผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยได้จัดทำบัญชีสมุดออมทรัพย์เมื่อนักเรียนนำเงินมาฝาก ผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยจะลงรายรับในสมุดบัญชี และให้นักเรียนนำเงินไปหยอดที่กระปุกออมสิน เมื่อผู้ปกครองมารับนักเรียน ผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัยจะแจ้งยอดเงินสะสมและนำสมุดบัญชีมาให้ผู้ปกครองรับทราบ

4. ครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย ทั้ง 22 ศูนย์ มีการจัดทำแผนการสอนตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการประเมินแผนการสอนเป็นผู้ตรวจสอบ

5. มีการจัดทำโครงการวันเด็กแห่งชาติ โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมโครงการจำนวน 358 แห่ง โดยจัดให้มีการแสดง ศูนย์ฯ ละ 1 ชุดการแสดง มีการจับสลากของขวัญ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชน ในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างดี

6. มีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุก 3 เดือน

3. ปัญหาและความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กรมการปกครอง. 2547 : 2-25) กล่าวถึงสภาพปัญหาการจัดการศึกษาท้องถิ่นภายใต้การถ่ายโอนภารกิจตามที่รัฐกำหนด ถึงแม้ว่าท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่ต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแต่การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาอยู่เดิม ไม่ได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อม และสร้างความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบแนวทางที่ถูกต้องชัดเจนในการบริหารจัดการศึกษาแก่ท้องถิ่น จึงเป็นปัญหาต่อการที่ท้องถิ่นจะรับผิดชอบจัดการศึกษาให้เป็นไปตาม ที่กฎหมายกำหนด ได้โดยสมบูรณ์ และมีคุณภาพมาตรฐานตามที่สังคมและประเทศชาติพึงประสงค์ โดยสามารถสรุปประเด็น ปัญหาแต่ละระดับการศึกษาได้ คือ

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ งดรับเด็กในระดับการศึกษาปฐมวัย และกำหนดให้ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยขาดการวางแผนการถ่ายโอนภารกิจ แก่ท้องถิ่นที่ชัดเจนกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้วางแผนร่วมกับกระทรวงมหาดไทยให้ชัดเจนว่าจะถ่ายโอนอะไรบ้างรวมทั้งไม่สร้าง ความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นให้เข้าใจภารกิจว่าจะบริหารจัดการศึกษาอย่างไร

1.2 การถ่ายโอนกระทรวงศึกษาธิการถ่ายโอนภารกิจแต่ไม่ถ่ายโอนวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรและงบประมาณทั้งระบบ โดยอ้างว่าศูนย์พัฒนาเด็กเดิมใช้ทรัพยากรของโรงเรียนประถมศึกษาเดิม

1.3 หลักสูตรและการสอน ไม่เป็นระบบที่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการตามความเหมาะสมของวัย

1.4 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักจิตวิทยาพัฒนา สำหรับเด็กระดับการศึกษาปฐมวัย

แนวทางแก้ไข

1. กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย ควรกำหนดรายละเอียดการถ่ายโอนและสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นเกี่ยวกับรายละเอียดการถ่ายโอน และรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กที่ถูกต้อง

2. จัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับแนวทางเตรียมประสบการณ์แก่เด็กให้สอดคล้องกับหลักพัฒนาเด็ก

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับท้องถิ่นถึงแม้จะได้รับการถ่ายโอนมาแล้วตามที่รัฐกำหนด โดยกระทรวงศึกษาธิการได้งดรับเด็กในระดับการศึกษาปฐมวัย และกำหนดให้ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 จึงทำให้มีปัญหากเกิดขึ้นคือกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้วางแผนร่วมกับกระทรวงมหาดไทยให้ชัดเจนว่า จะถ่ายโอนอะไรบ้างรวมทั้งไม่สร้าง ความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นให้เข้าใจภารกิจของการบริหารจัดการศึกษาอย่างไร จึงทำให้มีปัญหานในการจัดการศึกษาท้องถิ่น แนวทางแก้ไข คือ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยควรกำหนดรายละเอียดการถ่ายโอน และสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ท้องถิ่นเกี่ยวกับรายละเอียดการถ่ายโอน และรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กที่ถูกต้อง รวมทั้งจัดทำคู่มือครูเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมประสบการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

กษิต์เดช จิวน้อย (2550 : 37) ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตุมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือด้านวิชาการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ดารณี นิลน้อย (2550 : 65-68) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับอนุบาล 3 ขวบ กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลไพร่ฮ้อย อำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับ 3 ขวบ ขององค์กรการบริหารส่วนตำบลไพร่ฮ้อยในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้บริหารองค์กรการบริหารส่วนตำบลมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกัน ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการศูนย์ และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกัน และปัจจัยด้านประสบการณ์ในงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ทองกร จิตสิงห์ (2550 : 74–83) ได้ศึกษาการศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งศึกษาใน 6 ด้าน คือ ด้าน โครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านสถานที่ และด้านการบริหารงานแบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้บริการและผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในด้าน โครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่สำหรับจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนในด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน และด้านการบริหารงานแบบบูรณาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปัญหา อุปสรรค ในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาด้านงบประมาณเพื่อจัดการศึกษา จัดทำสื่อไม่เพียงพอรองลงมาคือปัญหาด้านจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาส่วนแนวทางในการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่า เห็นควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และรองลงมา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การจัดทำคู่มือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นและร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเด็กปฐมวัย

นภัทร์ โพธิรัตน์ (2550 : 63–67) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดำเนินงานและปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านพฤติกรรมเด็ก ด้านการเลี้ยงดูเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายนอกและภายใน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองเด็กมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการเลี้ยงดู เช่น ด้านการส่งเสริมการเล่น การเล่านิทาน รองลงมาคือด้านพฤติกรรมของเด็ก เช่น การแสดงออกที่เหมาะสมกับเด็ก และด้านอาคารสถานที่ เช่น การจัดห้องเรียนที่สะอาด มีอากาศถ่ายเท ได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจน้อย

ที่สุด เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม วันพ่อ วันแม่ และวันเด็ก และการให้การสนับสนุนทุนทรัพย์ หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศิรินาท ศุภบุญ (2550 : 58 – 59) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากระดับมากไปหาน้อยคือ ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคลากรและด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ ส่วนระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่และการดูแลเด็กเล็กในแต่ละวันของผู้ดูแลเด็กมากที่สุด ซึ่งประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอิฐมีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อดิศา เสนแก้ว (2550 : 81) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ด้านครู รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านทำเลที่ตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านความปลอดภัย ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

จรรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม) การให้อาคารสถานที่ การจ้างรถรับ – ส่งและการของบประมาณซื้อเครื่องเล่นสนามจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการผู้ปกครอง มีการวางแผนดำเนินงาน การสรรหาบุคลากรเข้าทำงานและการงบประมาณสำหรับ

แนวทางในการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการดำเนินการ มีการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาล ดึงภาคประชาชน ทีมผู้บริหาร และองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมใน รูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกตัว ฌับ ใจ ด้านบุคลากร ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กให้ ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา การศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง ด้านอาหารกลางวันและ อาหารเสริม (นม) ควรมีความเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควร พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยควบคู่กับสื่อการเรียนรู้ในท้องถิ่น และด้านอาคาร สถานที่ ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและสร้าง โรงอาหารและที่แปร่งพื้นสำหรับเด็ก และ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อทำให้งานบรรลุ วัตถุประสงค์เพราะหากการดำเนินงานสะดุดจะกระทบความเป็นอยู่ของเด็กได้

บุญยงค์ วะเกิดเป็ง (2551 : 32) สรุปได้ว่า จากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน พร้อมกันในทุกด้าน ในการเรียนรู้ที่ยืดให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงในตัวเด็กเองใน สิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนา ของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ ให้กับเด็กแต่ละคน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นพัฒนาสูงสุดตามศักยภาพและ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุขเป็นคนดี และเป็นคนเก่งของสังคม และสอดคล้อง กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนาสภาพ เศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคลในครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ

เปี่ยมพร ดังตระกูลไพศาล (2551 : 69-80) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ของ โรงเรียนมัธยาศรีศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนมัธยาศรีศึกษาอยู่ในระดับ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้าน การวัดประเมินผล ตามลำดับ

ปรีศณี เจริญใจ (2551 : 38, 84-85) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอค้อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ผล การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล

เทพเสด็จ มีการดำเนินงานในด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ เกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงาน พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จเกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จซึ่งได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปางไฮ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกำแพงหิน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จแตกต่างกัน

2. ประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปางไฮ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกำแพงหิน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จแตกต่างกัน

ศราวุธ สังกะเทศ (2551 : 83) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านนโยบายการบริหารการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านตัวบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านพัฒนาการของตัวเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย และด้านความร่วมมือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนที่มีต่อกัน ปัญหาอุปสรรคของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะมีอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และด้านสุขภาพอนามัยของเด็กเล็ก ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเด็กเล็ก ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปคือ ควรมีการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนเชิงเปรียบเทียบระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของรัฐและเอกชน

อรพรรณ รัตนวงศ์ (2551 : 78-95) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ดูแลเด็กมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ดูแลเด็กจัดสภาพแวดล้อมการ

เรียนรู้ด้านโภชนาการ ด้านการประเมินผล ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม และด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ในระดับมาก

2. ผู้ดูแลเด็กที่มีสถานภาพแตกต่างกันจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ภูมิฐานะ มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นผู้ดูแลเด็กที่มีสถานภาพแตกต่างกันตามประสบการณ์ทำงาน และประสบการณ์ฝึกอบรมมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

มัทนา หริกจันทร์ (2552 : 70-77) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีความคิดเห็นระดับสูงสุด คือ มาตรฐานด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นระดับต่ำสุด คือ มาตรฐานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานี ตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งและขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่การเปรียบเทียบตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบล จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ธมนวรรณ สลิมยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจันทราบึง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมี

ส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับมาก บุคลากรที่มีเพศและสถานภาพต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันบุคลากรที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการและด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและ รายด้าน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มี ตำแหน่งต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ประสบการณ์ในงานต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่าง

อุดมลักษณ์ คำลือ (2553 : 55 – 58) ได้ศึกษา ทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ใน ภาพรวมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มี ทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรก คือด้านบริหาร วิชาการ รองลงมาคือด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชน และด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างกันและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มี ทรรศนะ ต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 ส่วนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งต่างกันมีทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน

ประภารัตน์ กฤษณสุวรรณ (2553 : 65-70) ได้ศึกษาการดำเนินงานตาม มาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความคิดเห็นของสมาชิกองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในความคิดเห็นของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ โนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับต่ำเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานระดับต่ำเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และลำดับสุดท้ายคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ถวิล สารใจ (2553 : 58-65) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการจัดการศึกษาสูงที่สุดคือด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553 : 52-74) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน : ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนเทศบาลตำบลเทพราช โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงลำดับดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนเทศบาลตำบลเทพราช จำแนกตามเพศ และอาชีพโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิสมัย ดอกไม้ (2552 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสองสลึง อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสองสลึง สำหรับฝ่ายบริหารและพนักงานส่วนตำบล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสองสลึง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยกเว้นด้านการติดตามประเมินผลยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ควรเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาระบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนให้มีการพัฒนาในด้านวัสดุ อุปกรณ์ การจัดหาอาคารสถานที่ให้เพียงพอกับความต้องการ และจำนวนเด็กเล็กที่เพิ่มมากขึ้น และแนวทางการพัฒนาควรมีการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

โสธรา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 2) ปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและด้านที่มีปัญหาลำบากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม องค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน และควรมีการนิเทศติดตามการสอนครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อการพัฒนางาน พัฒนาเด็ก ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เดลาเนย์ (DeLaney. 2000 : 2349-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน แนวความคิดนี้ถ้าทำสำเร็จจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ สาธารณชนให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ และทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่สามารถทำได้จะส่งผลทำให้สาธารณชน มีความไม่พึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูล โดยใช้การสังเกตการณ์ประชุมของคณะกรรมการ โรงเรียน และสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน โดยเน้นสำรวจความต้องการและความประสงค์ของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาผลการศึกษาโดยสรุป พบว่า ถ้าเมื่อใดที่ผู้ปกครองเลือกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จะทำให้พวกเขาเข้ามาร่วมด้วยความพึงพอใจหรือเต็มใจ แต่ถ้าผู้นำทางการศึกษาไม่ยอมรับหรือไม่รับรู้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ก็จะทำให้โรงเรียนเกิดความแปลกแยกไปจากสาธารณชน ซึ่งจะส่งผลให้การสนับสนุนการศึกษาของสาธารณชนลดน้อยลงได้

โกลด์ (Gold. 2000 : 2338-A) ได้ศึกษาเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของ

โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพบว่า การปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุมไปถึงความต้องการการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และนักการศึกษา ชุมชนที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ฮิลล์ (Hill. 2000 : 1593-A) ได้ศึกษาการสนับสนุนของการประชุมสำหรับโรงเรียนรัฐบาลในรัฐแอละแบมา โดยใช้คำถามวิจัยว่า ชุมชนซึ่งมีผู้อาศัยอยู่ซึ่งเป็นชุมชนกลุ่มน้อยมากกว่ามีการสนับสนุน โรงเรียนรัฐบาลในระดับน้อยกว่าหรือไม่ การศึกษาครั้งนี้ให้นิยามการสนับสนุนของชุมชน โดยใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 8 ประการ คือ 1) การสนับสนุนทางการเงิน 2) การสนับสนุนทางสื่อ 3) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง

4) การออกสู่ชุมชนของระบบโรงเรียน 5) ชุมชนให้สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน
 6) โปรแกรมสนับสนุนของชุมชน 7) การเข้าเกี่ยวข้องของผู้ที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง 8) การประเมิน
 ของศึกษาธิการหลังสร้างแบบวัดเหล่านี้ เพื่อจัดตำแหน่งการสนับสนุนของชุมชนของระบบ
 โรงเรียนแต่ละระบบโดยใช้ข้อมูล เชิงสัมมะโนเพื่ออธิบายลักษณะของชุมชนที่ศึกษา ตัวแปร
 ทางประชากรศาสตร์ที่ศึกษา ได้แก่ ชนชั้น การประชุมชนเมือง ขนาดของกลุ่มโรงเรียน และ
 จำนวนเด็กในวัยเรียน รวมตัวแปรเพิ่มเติมเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้วทดสอบว่า เชื้อชาติหรือตัวแปร
 อื่นเป็นพยากรณ์เบื้องต้นของกลุ่มสนับสนุนของชุมชนสำหรับ โรงเรียนรัฐบาล ทำการเก็บ
 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ได้เมื่อ ค.ศ. 1970 ด้วย ข้อค้นพบแสดงว่า
 เชื้อชาติ ชนชั้น และการเป็นชุมชนเมืองมีอิทธิพลต่อระดับการสนับสนุนของชุมชนสำหรับ
 โรงเรียนรัฐบาล ในขณะที่มีความแตกต่างระหว่างตัวบ่งชี้เหล่านี้ ข้อค้นพบโดยรวมชี้แนะว่า
 ระบบที่มีค่าร้อยละของนักเรียนชุมชนน้อยกว่าระบบที่มีผู้ปกครองได้รับการศึกษากว่า และ
 ระบบในเมืองมากกว่า มักจะมีความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนชุมชนที่เข้มแข็งกว่า

วิลเลียมสัน (Williamson, 2004 : 4351-A) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อ
 การเข้าโรงเรียนการสำรวจทัศนคติของครู ผู้ปกครองและผู้จัดการศึกษาในระดับก่อนวัยเรียน
 ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองและผู้บริหาร โรงเรียนมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความ
 พร้อมให้กับเด็กเพื่อเข้าเรียนแต่อย่างไรก็ตามบางครั้งพวกเขาก็อาจจะยังไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่
 สามารถแสดงความรับผิดชอบได้เนื่องจากมีตัวแปรบางอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น เวลา การมี
 ปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างพวกเขากับเด็ก ๆ ที่อยู่ในความดูแลของพวกเขา นอกจากนี้
 ยังปรากฏให้เห็นความเชื่อของผู้ปกครองและผู้บริหาร โรงเรียนว่าเด็ก ๆ มีความพร้อมที่จะเข้า
 โรงเรียนแล้ว ในขณะที่ครูกลับคิดว่ายังมีเด็กอีกหลายคนที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้า โรงเรียน และใน
 ส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมคือ ควร
 มีการส่งเสริมให้นำไปใช้ในทางปฏิบัติและทำการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตด้วย

พีนา (Pena, 2000 : abstract) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
 ของของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามี
 ส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทัศนคติของบุคลากร
 ในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัวและความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ
 ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ฟานตัสโซ (Fantuzzo, 2000 : abstract) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ
 ผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัย

มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนและการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยและผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

ไลแอน (Liang, 2001 : Abstract) ได้ศึกษาการรับรู้ความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล : กรณีศึกษา ผู้ปกครองเด็กอนุบาลได้หวนในโรงเรียนอนุบาล พบว่าการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลแตกต่างกัน การรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง และความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก และพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกหลักสูตรและปรัชญาการศึกษา คุณสมบัตินักครูและค่าใช้จ่าย เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านวิชาการ โดยยึดรูปแบบการบริหาร ด้านการบริหารจัดการบุคคล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก ด้านมาตรการด้านความปลอดภัย และด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับชุมชนซึ่งในการดำเนินงานจะเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน และควรมีการนิเทศติดตามการสอนครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อการพัฒนางาน พัฒนาเด็ก ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ